

NYSSE

Raidejärjestelmän kehitys unelmista todeksi

Raiteet kaupunkiseuduilla 5.9.2024

Joukkoliikennejohtaja Mika Periviita

NYSSE

Sisältö:

Ratikkasuunnittelun pitkä historia ...

Junaliikenteen sprintti 2010-luvulla

Nysse-linjasto 2024

Ratikan todettuja vaikutuksia 2024

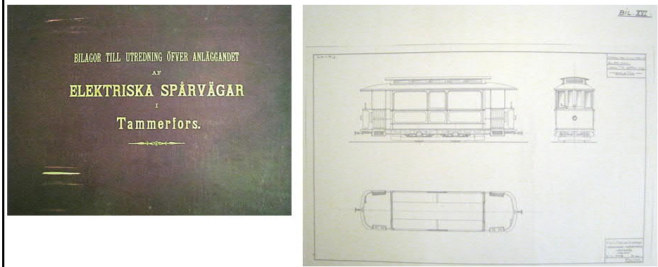
Käyttötalouden näkökulmaa

NYSSE

Ratikkasuunnittelun pitkä
historia ... hitaasti kypsynyt

Pitkä historia: v. 1907 . . .

Raitiotiesuunnitelma 1908

Johdinautot 1948 - 1976

Lukuisia suunnitelmia lähijunaliikenteen palauttamisesta ja raitiotieverkosta 1980-luvun lopulta alkaen

SELVITYS RAIDEKIIKENTEEN KEHITTÄMÄHDÖLLISYYSKÄSITÄ TAMPEREEN KAUPUNKISEUDULLA

1992 - 2010 - (2030)

LIKENNEJÄRJESTELMÄVAIHTOEHDOT

	17
2.1	Vaihtoehtojen kuvaus
2.11	Nykyinen linja-autoreitistö, ve 0
2.12	Linja-autoliikenteen kehittäminen, ve 1
2.13	Tehostettu raideliikennemalli, ve 2
2.14	Pikaraitiotiemalli, ve 3
2.15	Kahdeksikkorata, ve 4
2.2	Toteuttamiskustannukset
2.3	Käyttökustannukset
	27

Rataverkon hyödyntäminen Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteessä 2002-2004

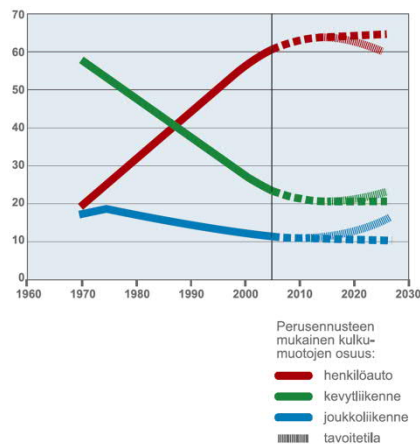
Nykytilanne (n. 2010)

TAMPEREEN MODERNIN KAUPUNKIRAITIOTIEN ENSIMMÄISEN VAIHEEN ALUSTAVA YLEISSUUNNITELMA

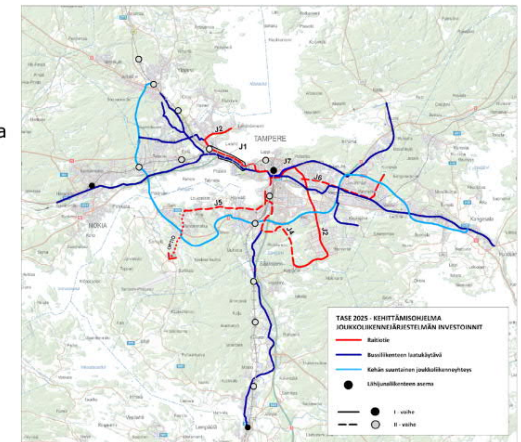
LÄHTÖKOHDAT 1/2

- Pikaraitiotiesuunnitelma 2000-luvun alussa
- Tampereen seudun liikennepoliittinen ohjelma 2025: Liikkumistapojen uudistaminen ja joukkoliikenne positiiviseen kierteseen, mm:
  - Tampereen sisällä runkoyhteyksillä matkanopeus tasolle 25 km/h
  - Joukkoliikenteen käyttö lisääntyy ja sen kulkumuoto-osuuden lasku vähintään pysäytetään
- Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategiassa tavoitteena edelläkävijäskenaarion mukaan joukkoliikenteen kulkutapaosuus 25%

LÄHTÖKOHDAT 2/2

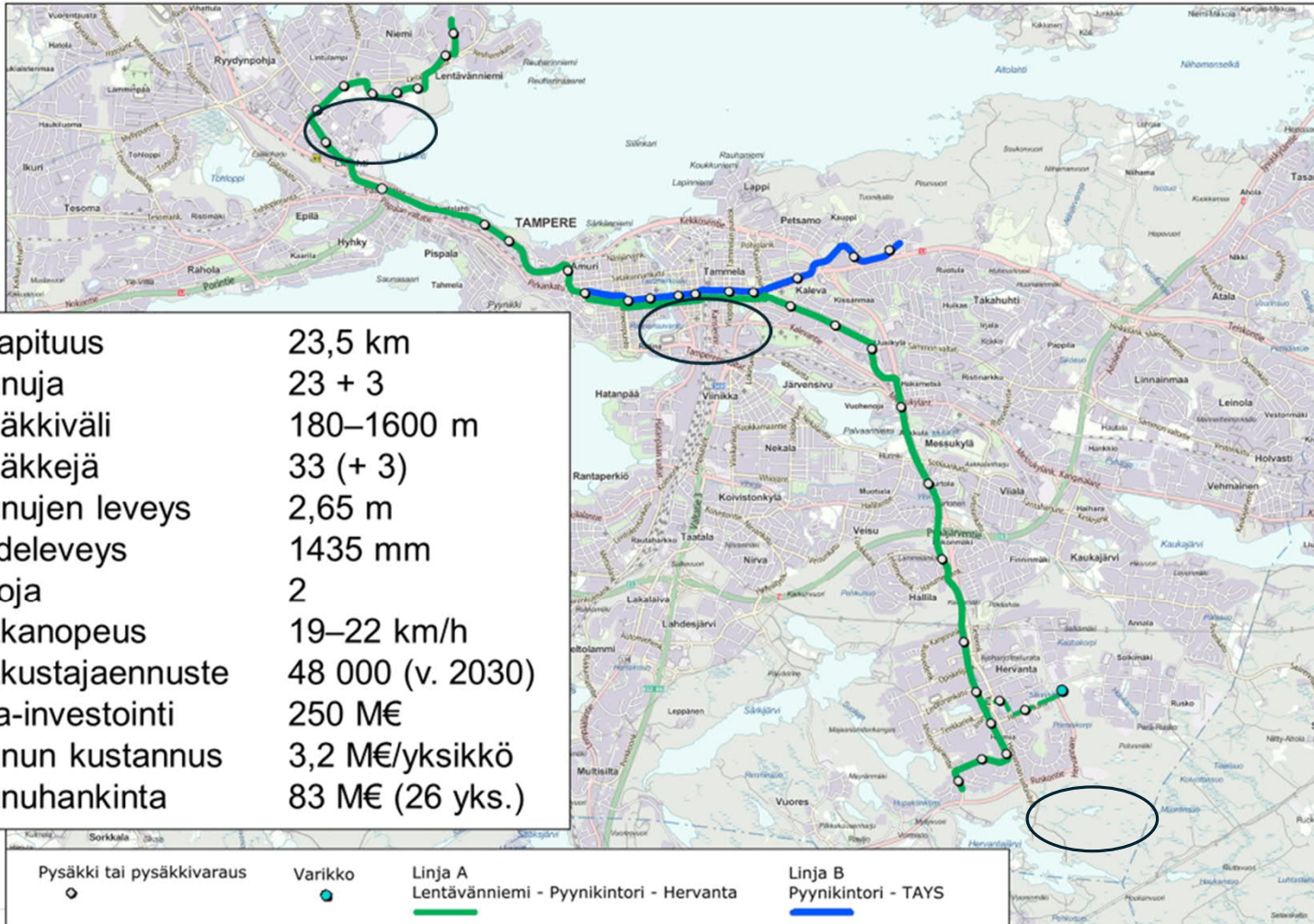
- Vuoden 2007 alussa valmistui TASE 2025 suunnitelmaan sisältyvä joukkoliikennejärjestelmävaihtoehtojen vertailu ja suositus
  - Vertailtiin erilaisia raideliikennevaihtoehtoja ja esitettiin suositus katuverkossa kulkevasta raitiotiestä
- Joukkoliikennejärjestelmäsuositus on rakennesuunnitelman ja TASE2025 työn myötä tarkentunut ja täydentynyt
- Katuraitiotie muodostaa tulevaisuudessa yhdessä bussiliikenteen laatukäytävien ja lähijunaverkon kanssa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen rungon

Tampereen raitiotie, yleissuunnitelma (2014)

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Sujuvoittaa kuntalaisten arkea

Raitiotie on luotettava, esteetön, turvallinen ja tasaisesti kulkeva, kaikille helppokäyttöinen kulkumuoto.

Raitiotie on ruuhka-aikaan nopein tapa liikkua.

Raitiotie yhdistyy tehokkailla liityntäyhteyksillä saumattomasti osaksi kaupungin liikennejärjestelmää.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Tukee kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä

Raitiotie tuo hyvän saavutettavuuden, mikä on vetovoimatekijä.

Raitiotie on kaupungin kestävä kasvun mahdollistaja.

Raitiotiehen voi luottaa, se pysyy paikallaan.

Raitiotie on laajennettavissa.

Raitiotie luo uudenlaista ja laadukasta kaupunkiympäristöä.

Raitiotie lisää ydinkeskustan ja aluekeskusten viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Luo elinvoimaa ja yhteistyötä

Raitiotie tarjoaa elinkeinoelämälle uusia kasvun ja liiketoiminnan mahdollisuuksia.

Raitiotie on avoin alusta, joka luo mahdollisuuksia uusille innovaatioille.

Raitiotie tukee korkeakoulujen yhteistyötä ja palveluiden kehittämistä.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Edistää kestävä kehitystä

Raitiotie on ympäristöystävällinen ja energiatehokas.

Raitiotie parantaa ilmanlaatua keskustassa ja asuinalueilla sekä vähentää liikenteen pöly-, melu- ja värinähaittoja.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

On taloudellisesti kannattava

Suuren kapasiteetin ja suorituskyvyn raitiotie on elinkaari- ja liikennöintikustannuksiltaan edullinen.

Raitiotien rakenteilla ja vaunuilla on pitkä käyttöikä.

Raitiotie on helposti päivitettävissä uusimpaan tekniikkaan.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Tarjoaa kaupunkilaisille uuden ylpeydenaiheen

Raitiotietä pidetään parhaana liikennepalveluna ja kaupungin käyntikorttina.

 TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

Seudun rakennesuunnitelma 2040

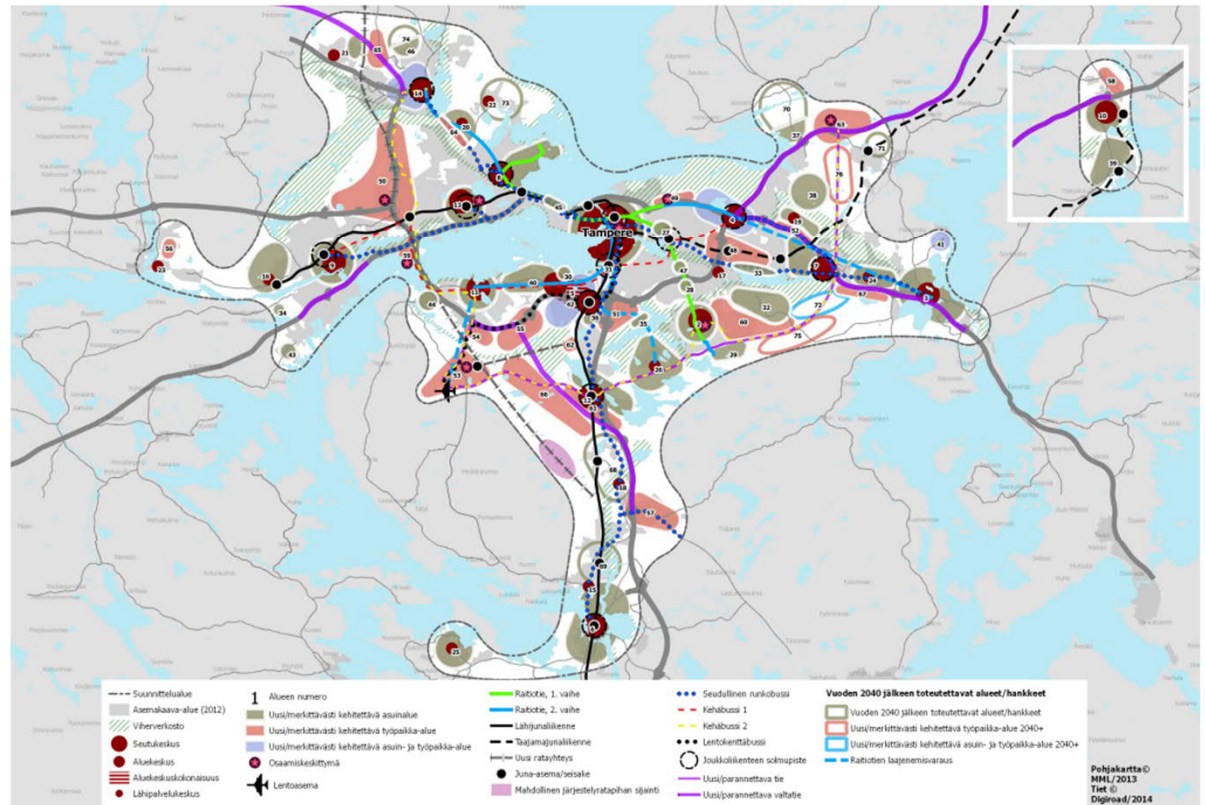
- hyväksytty 2014

2. Rakennesuunnitelman tavoitteet

Tavoitteet pohjautuvat valtuustojen vuonna 2010 hyväksymään rakennesuunnitelman 2030 tavoitekokonaisuuteen, joka kuvaa millaista kaupunkiseutua haluamme rakentaa. Seutuhallitus asetti vuonna 2013 uudistettavalle rakennesuunnitelmalle seuraavat tavoitteet tarkempine sisältöineen:

1. Varaudumme väestön kasvuun
2. Tiivistämme yhdyskuntarakennetta
3. Kehitämme keskustoja ja keskuksia
4. Parannamme asuinympäristön laatua ja monipuolisuutta
5. Vahvistamme elinkeinoelämän kasvua
6. Uudistamme liikumisen tapoja
7. Parannamme palvelujen saavutettavuutta
8. Edistämme seudullisesti merkittävien hankkeiden toteutusta
9. Parannamme suunnitelman sitovuutta ja toteuttamisen ohjelmointia

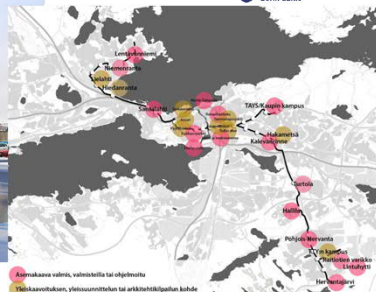
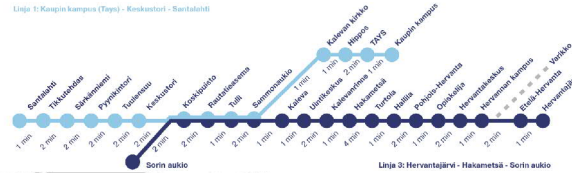
3. Rakennesuunnitelma 2040

Kuva: Rakennesuunnitelma 2040.

Pitkän kypsyttelyn hedelmiä

- Kaupunki rakentuu tänään joukkoliikenteen varaan
- Joukkoliikenteen nousu uudelle tasolle
- Hyvästä suunnittelusta seuraa hyviä ratkaisuja !

Uudistusten vuosi 2021

NYSSE Tampereen seudun joukkoliikenne

nysse.fi

NYSSE Tampereen seudun joukkoliikenne

nysse.fi

NYSSE

Junaliikenteen "sprintti" 2010-luvulla

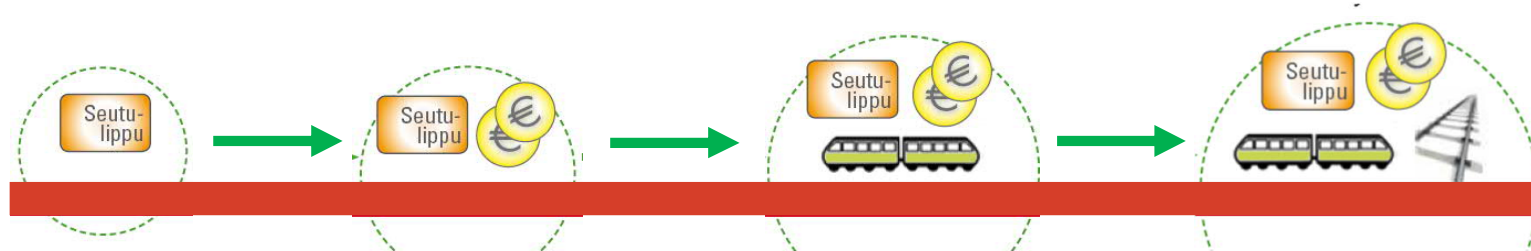
Lähijunaliikenteen kehittämispolku, SH 2012

2013
Nykyiset junapalvelut seutulippujärjestelmään.

2016-2020
Vuorotarjontaa hieman lisätään.
VR-seutulippu toimii koko seudulla.

2020-2030
Nokia-Tre-Lempäälä:
60 min vuoroväli
Tre-Orivesi:
5 vuoroparia/vrk
Uusia asemia:
Tesoma, Säöksjärvi

2030-2040
Nokia-Tre-Lempäälä:
30 min vuoroväli ruuhka-aikoihin
Tre-Orivesi:
6-7 vuoroparia/vrk
Uusia asemia 12 kpl

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Lähijunaliikenteen kehittämispolku, SH 2012

2013
Nykyiset junapalvelut seutulippu-järjestelmään.

TEHTY

2016-2020
Vuorotarjontaa hieman lisätään.
VR-seutulippu toimii koko seudulla

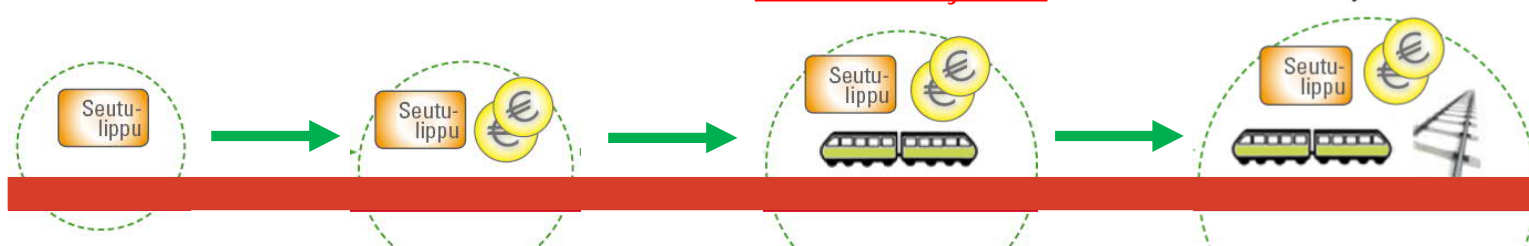
TEHTY

2020-2030
Nokia-Tre-Lempäälä:
60 min vuoroväli
Tre-Orivesi:
5 vuoroparia/vrk

Uusia asemia:
Tesoma, Sääksjärven suunnittelu käynnissä

**Pääosin
TEHTY**

2030-2040
Nokia-Tre-Lempäälä:
30 min vuoroväli ruuhka-aikoihin
Tre-Orivesi:
6-7 vuoroparia/vrk
Uusia asemia 12 kpl

2013

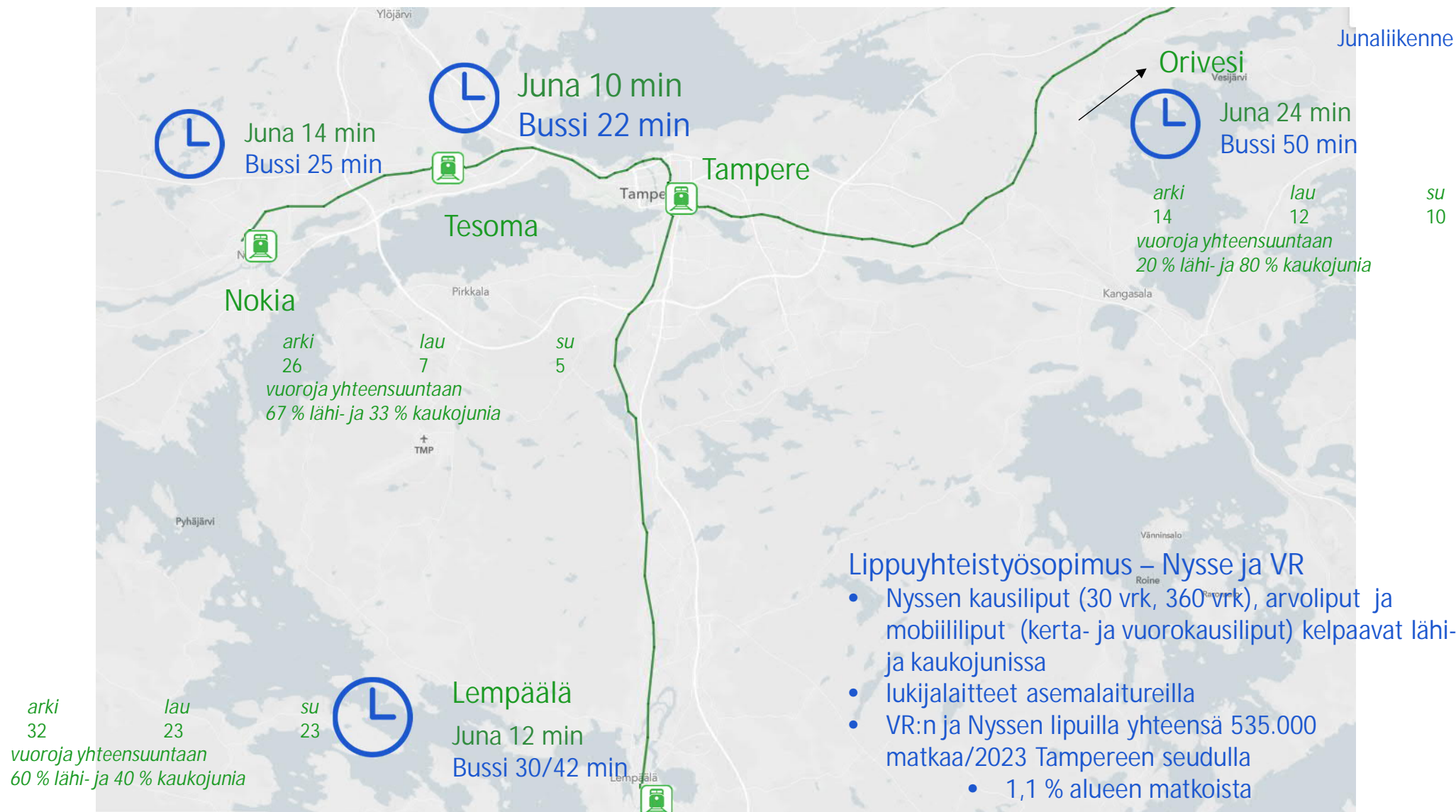
Seutu + VR lippukokeilu käynnistyi 25.6.2013 Nokialla ja Lempäälässä

2016-2020

Nysse+VR – lippu 6.6.2016 alkaen ja Orivesi mukaan.
15.12.2019 M-junapilotti käynnistyi.
Nysse-kausiliput kelpaavat kaikissa junissa 3.2.2020 alkaen. Lisää kaukojunapysähdyksiä mm. Orivedelle

2020-2024

Tesoman seisake avattiin 16.8.2021 alkaen.
M-junavuoroja lisättiin rahoittamalla 15.8.2022 alkaen – vakiominuutit Nokialle.
Nysse-liput kelpasivat kattavasti junissa huhtikuusta 2022 alkaen.
Nokia-Tre vuoroväli 60 min. Tre-Lempäälä tiheämpi.

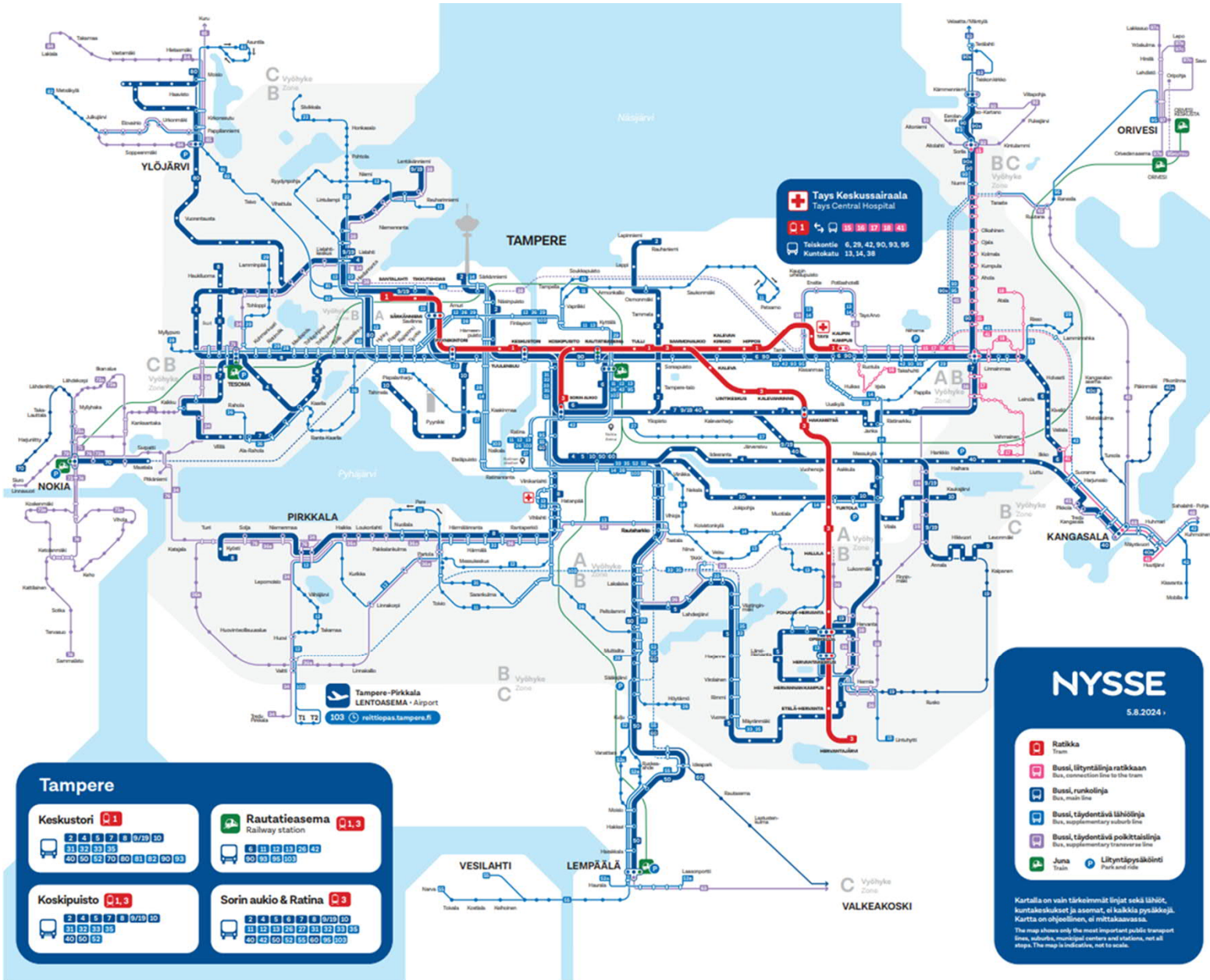
Lippuyhteistyösopimus – Nysse ja VR

- Nysse-kausiliput (30 vrk, 360 vrk), arvoliput ja mobiililiput (kerta- ja vuorokausiliput) kelpaavat lähi- ja kaukojunissa
- lukikalaitteet asemalaitureilla
- VR:n ja Nysse-lipuilla yhteensä 535.000 matkaa/2023 Tampereen seudulla
  - 1,1 % alueen matkoista

NYSSE

Nysse-linjasto 2024

Tampere

Keskustori Q1,3 2, 4, 5, 7, 8, 11, 19, 20 31, 32, 33, 35 40, 50, 52, 70, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88	Rautatieasema Q1,3 Railway station 6, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100
Koskipuisto Q1,3 2, 4, 5, 7, 8, 11, 19, 20 31, 32, 33, 35 40, 50, 52	Sorin aukio & Ratina Q1,3 2, 4, 5, 7, 8, 11, 19, 20 31, 32, 33, 35 40, 50, 52

NYSSE
5.8.2024

- Ratikka**
Tram
- Bussi, liityntälinja ratikkaan**
Bus, connection line to the tram
- Bussi, runkoliina**
Bus, main line
- Bussi, täydentävä lähiliini**
Bus, supplementary suburban line
- Bussi, täydentävä poikkitaalisia**
Bus, supplementary transverse line
- Juna**
Train
- Liityntäpysäköintilinja**
Park and ride

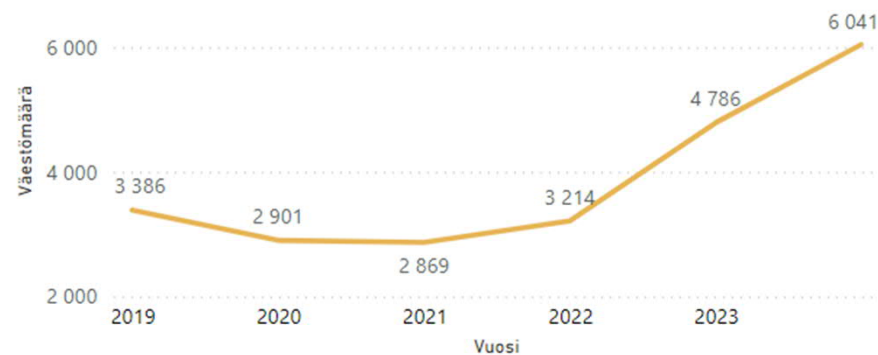
Kartalla on vain tärkeimmät linjat sekä lähiöt, kuntakeskukset ja asemat, ei kaikkia pysäkkejä.
Kartta on ohjeellinen, ei mittakaavassa.
The map shows only the most important public transport lines, suburbs, municipal centers and stations, not all stops. The map is indicative, not to scale.

NYSSE

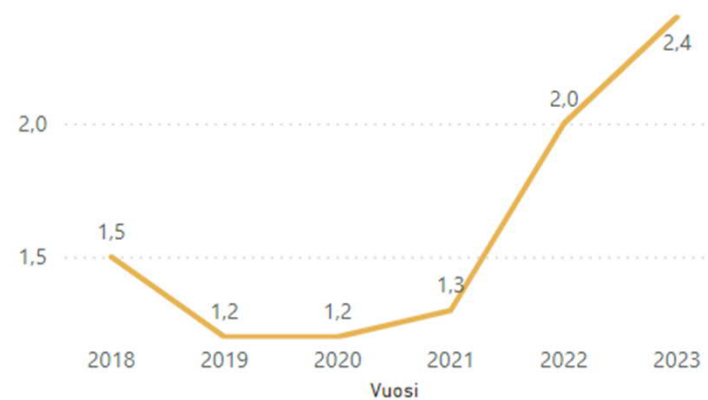
Ratikan todettuja vaikutuksia 2024

Kasvu kiihtyy

Tampereen väestönkasvu

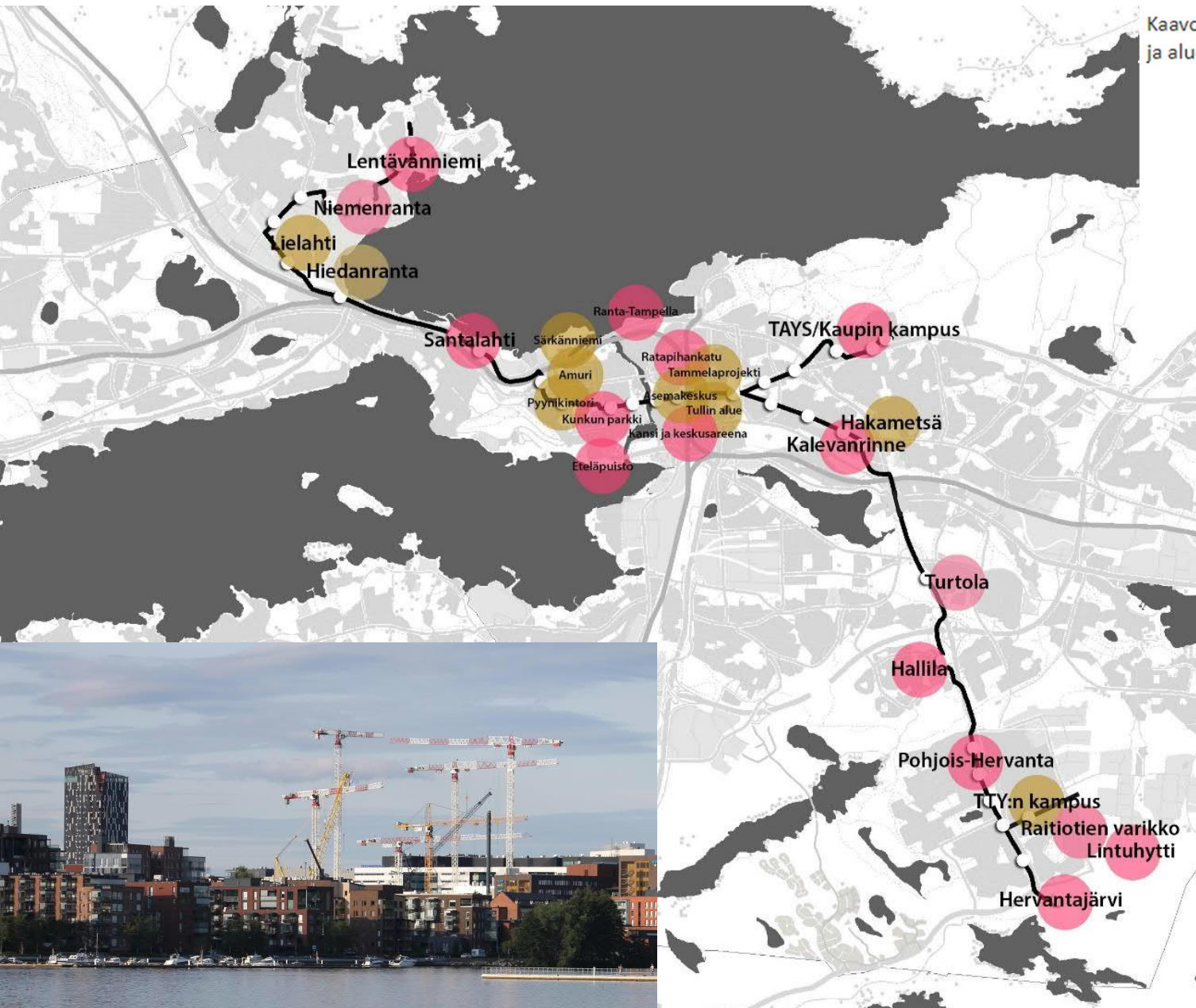

Väkiluvun muutos, %

Kuva: Skyfox / Marko Kallio

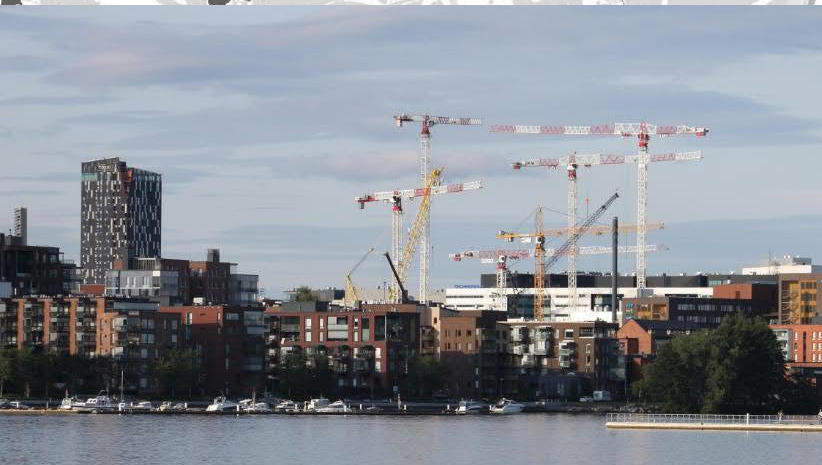

Kaavoitetun asuinkeuhkasalan sijoittuminen joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin 2021-2023

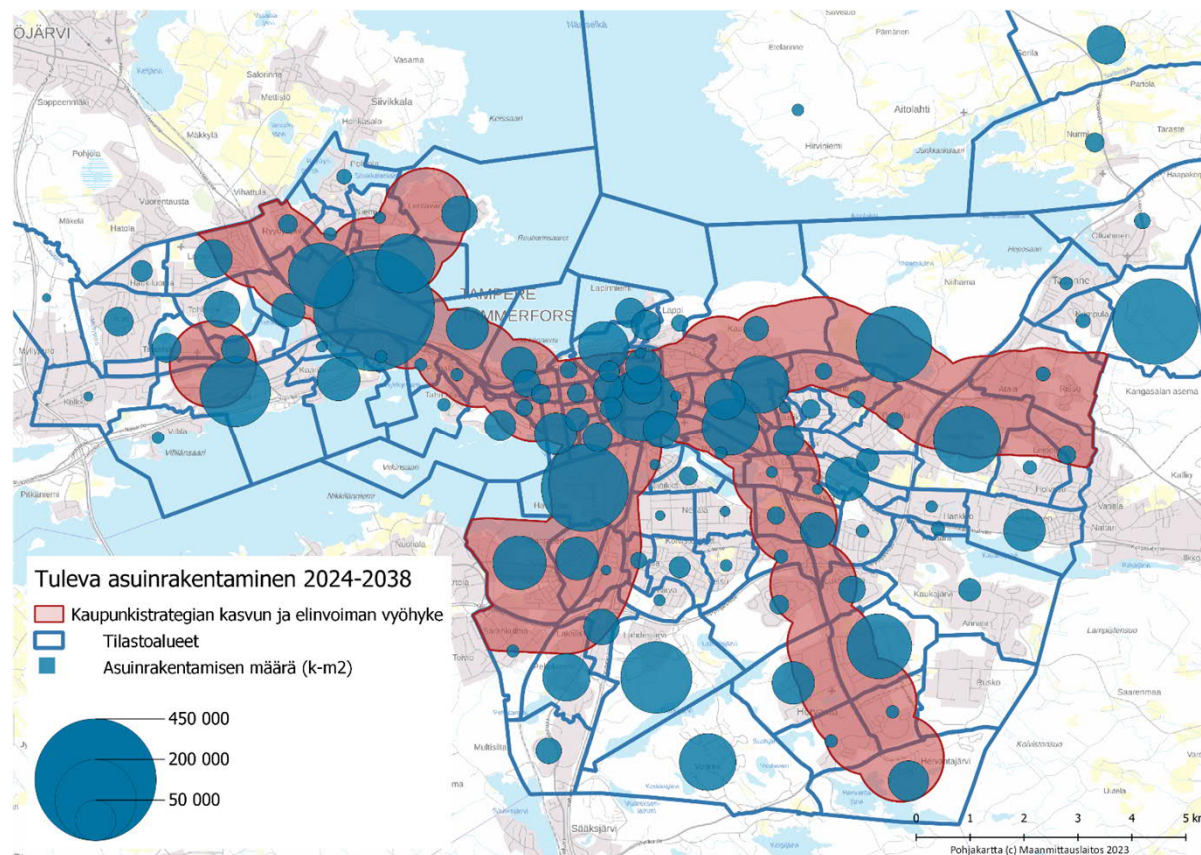
Kestävää kasvua

- Yli 80 % uudesta maankäytöstä raitiotien varteen

Asuinrakentaminen

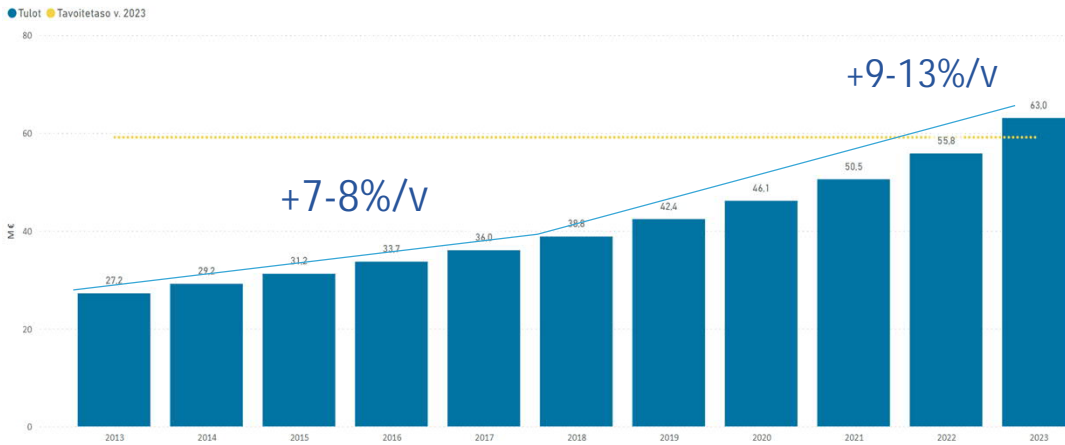
- Käynnissä olevia asuinrakentamisalueita, joiden rakentuminen jatkuu tulevina vuosina:
  - Hervannan täydennysrakentaminen
  - Kalevan, Kalevanharjun ja Hipposkylän täydennysrakentaminen
  - Koukkuniemi-Lapin täydennysrakentaminen
  - Lamminpään nauhatehdas
  - Niemenranta
  - Ojala
  - Ranta-Tampella
  - Santalahti
- Suurimmat asumisen uudis- ja täydennysrakentamisalueet (arvio vuodesta, jolloin uusia asukkaita):
  - Länsi-Tampereen täydennysrakentaminen (v. 2024)
  - Västingimäki (v. 2025)
  - Hiedanranta ja Lielahden täydennysrakentaminen (v. 2025-2026)
  - Kaleva-Hakametsä -paikalliskeskuksen ydinalue (v. 2025-2026)
  - Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi (v. 2025-2026)
  - Hakametsä Sport Campus (v. 2025-2027)
  - Peltolampi (v. 2026-2025)
  - Viinikanlahti (v. 2026-2027)
  - Alasjärven länsipuolinen alue (v. 2026-2028)
  - Asemakeskus (v. 2027-2028)
- Oheisella kartalla on osoitettu kyseisten suurempien aluekokonaisuuksien lisäksi olemassa olevat ja arvioidut tulevat rakentamisen kohteet.

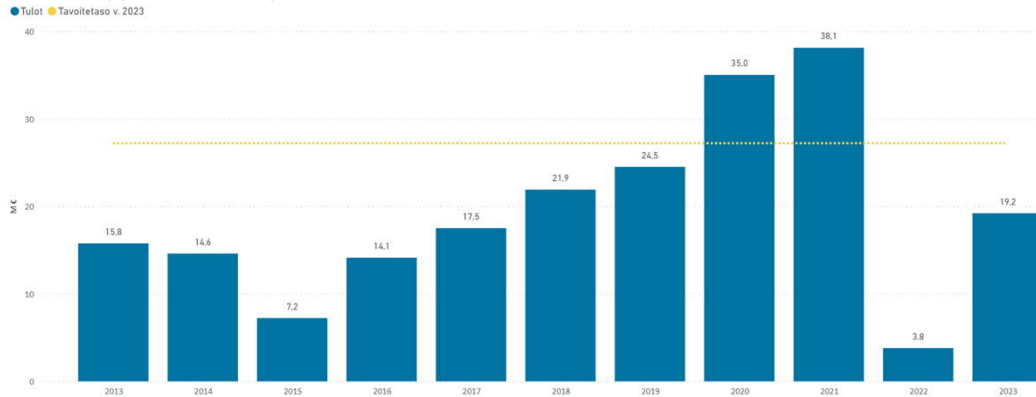

Maanjalostus, tulot

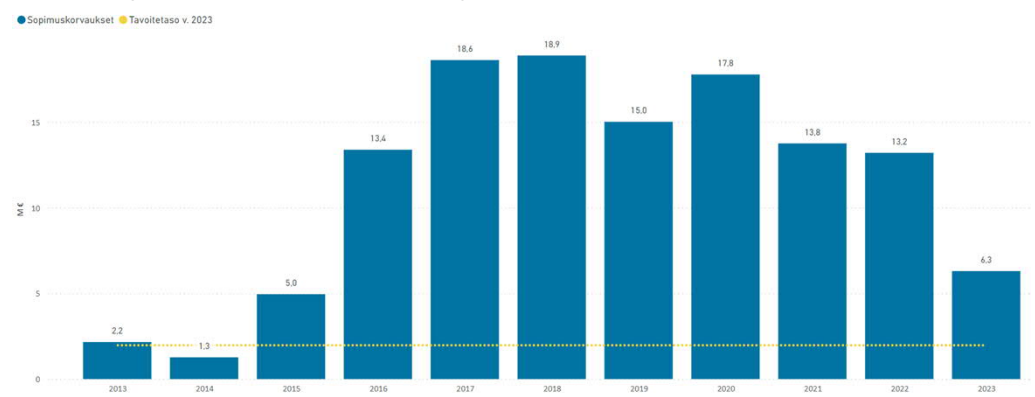
Maanvuokratulot milj. €/vuosi

Maanmyyntitulot milj. €/vuosi

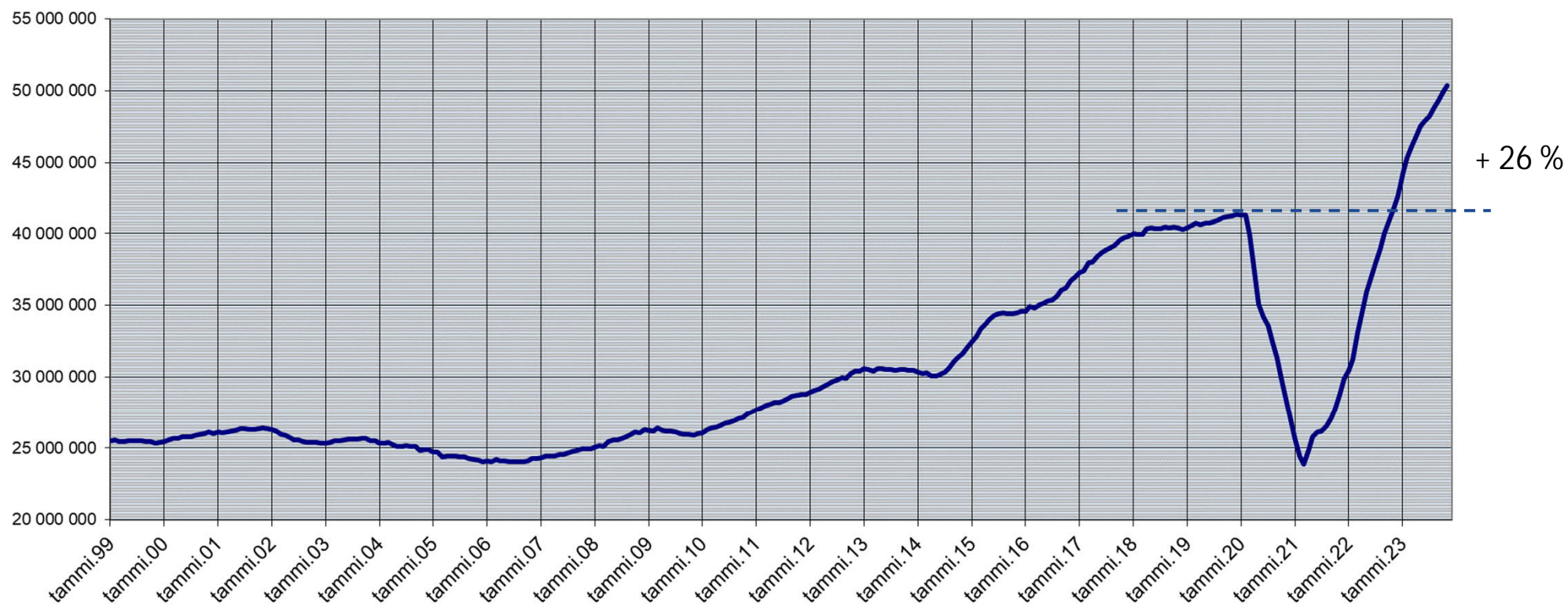
Maankäyttösopimuskorvaukset milj. €/vuosi

ASUNTO- JA MAAPOLIITTISET TAVOITTEET

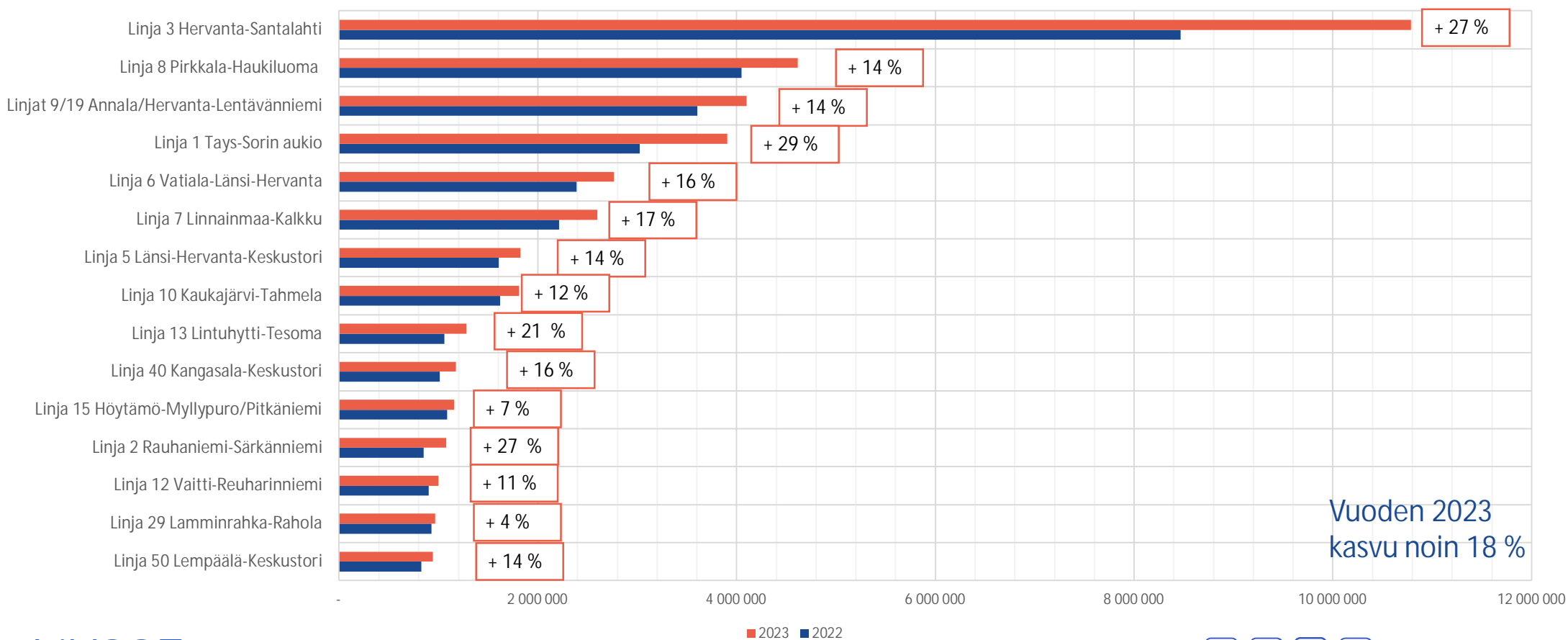
- Elusivu
- Johdanto
- Tavoite 1
- Tavoite 2
- Tavoite 3
- Tavoite 3
- Tavoite 4
- Tavoite 5
- Tavoite 6
- Tavoite 7
- Tavoite 8
- Tavoite 9
- Tavoite 9
- Muu seuranta

Nysse-liikenne kasvaa erittäin voimakkaasti

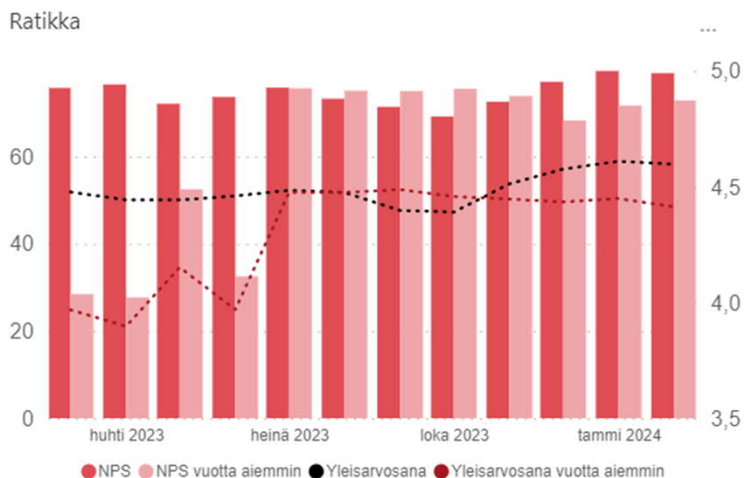

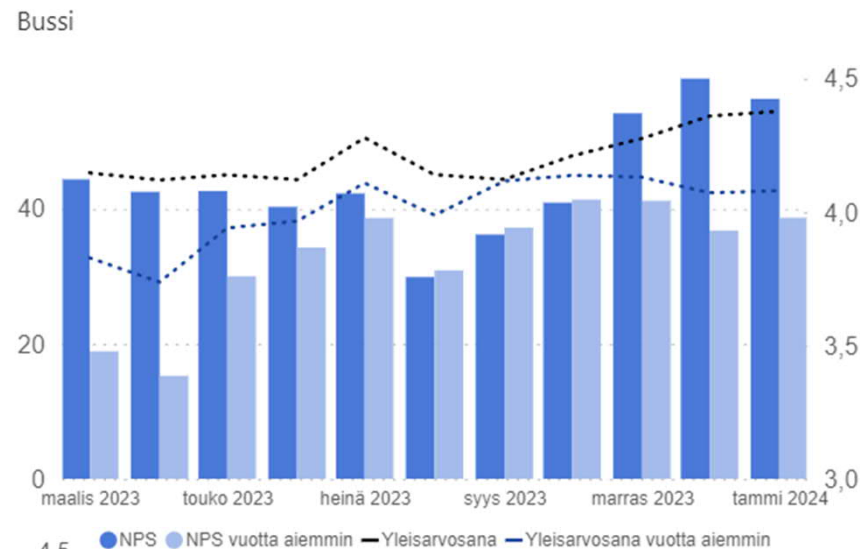
Nyssen top 15 -linjojen matkustajamäärät 2022-2023

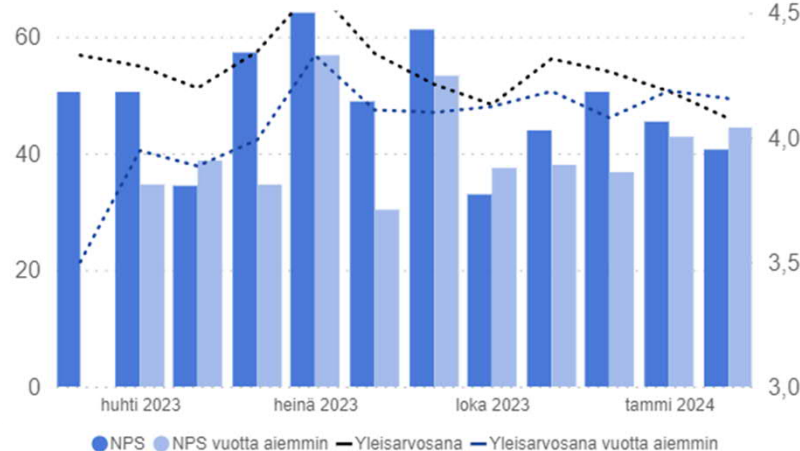
Nyssen asiakastyytyväisyyssmittaustuloksia bussi vs. ratikka

Ratikalla 3/23-3/24
Yleisarvosana 4,5
NPS 74,9

Busseilla 3/23-3/24
Yleisarvosana 4,2
NPS 45,9

Liityntäbusseilla 3/23-4/23
Yleisarvosana 4,3
NPS 49,3

Tavoitteet toteutuneet hyvin

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Sujuvoittaa kuntalaisten arkea

Raitiotie on luotettava, esteetön, turvallinen ja tasaisesti kulkeva, kaikille helppokäyttöinen kulkumuoto.
Raitiotie on ruuhka-aikaan nopein tapa liikkua.
Raitiotie yhdistyy tehokkailla liityntäyhteyksillä saumattomasti osaksi kaupungin liikennejärjestelmää.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Tukee kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä

Raitiotie tuo hyvän saavutettavuuden, mikä on vetovoimatekijä.
Raitiotie on kaupungin kestävä kasvun mahdollistaja.
Raitiotiehen voi luottaa, se pysyy paikallaan.
Raitiotie on laajennettavissa.
Raitiotie luo uudenlaista ja laadukasta kaupunkiympäristöä.
Raitiotie lisää ydinkeskustan ja aluekeskusten viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Luo elinvoimaa ja yhteistyötä

Raitiotie tarjoaa elinkeinoelämälle uusia kasvun ja liiketoiminnan mahdollisuuksia.
Raitiotie on avoin alusta, joka luo mahdollisuuksia uusille innovaatioille.
Raitiotie tukee korkeakoulujen yhteistyötä ja palveluiden kehittymistä.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Edistää kestäväää kehitystä

Raitiotie on ympäristöystävällinen ja energiatehokas.
Raitiotie parantaa ilmanlaatua keskustassa ja asuinalueilla sekä vähentää liikenteen pöly-, melu- ja värinähaittoja.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

On taloudellisesti kannattava

Suuren kapasiteetin ja suorituskyvyn raitiotie on elinkaari- ja liikennöintikustannuksiltaan edullinen.
Raitiotien rakenteilla ja vauunuilla on pitkä käyttöikä.
Raitiotie on helposti päivitettävissä uusimpaan tekniikkaan.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

KAUPUNGIN TAVOITTEET RAITIOTIEJÄRJESTELMÄLLE

Tarjoaa kaupunkilaisille uuden ylpeydenaiheen

Raitiotietä pidetään parhaana liikennepalveluna ja kaupungin käytökorttina.

TAMPEREEN KAUPUNKI
RAIOTIEHANKE

NYSSE

Käyttötalouden näkökulma

Tampereen Ratikan kustannusten jakautuminen 2023

"KAUPUNKIKEHITYS" 16,8 milj.eur

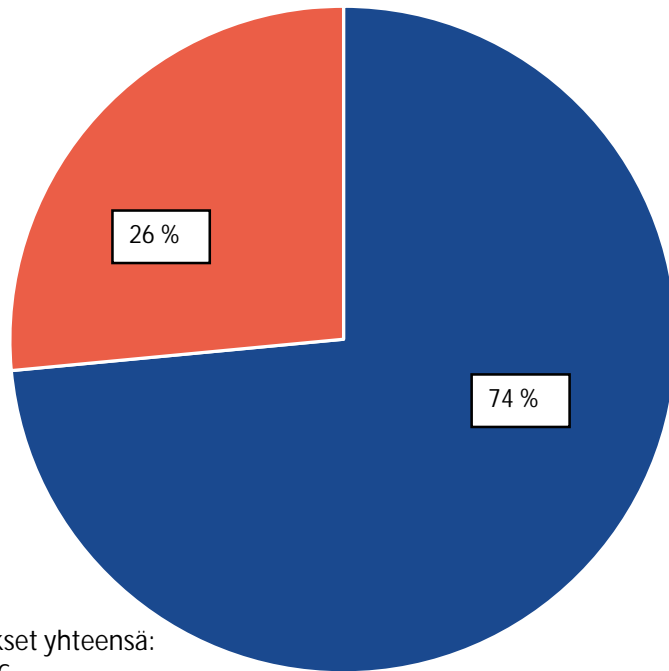
- Infravastike 15,0 M€/v
  - raitiotien päällysrakenne ja johtosiirrot, poistoaika 40 vuotta
  - maanrakennus- ja katutekniikka, sillat ja taitorakenteet sekä sähkörakenteet (30 v)
  - turvalaitteet ja tietoliikenne (10 v)
  - sisältää ylläpidon kustannukset
- Hallintovastike 2/3 osaa 1,8 M€/v.
  - Tampereen Raitiotie Oy:n oma toiminta

"JOUKKOLIIKENNE" 18,4 milj.eur

- 1/3 Hallintovastikkeesta 0,9 M€/v
- Varikkovastike 2,9 M€/v.
  - TRO >> Nysse
  - Varikon rakentamisen kustannukset ja vuotuinen ylläpito
- Kalustovuokra 8,7 M€/v.
  - TRO >> Nysse
  - Vaunut, vaihto-osat, varaosat, kolariosat
  - Vaunujen huolto- ja ylläpitokustannukset
  - Ajoenergia
- Liikennöintikorvaus 5,9 M€/v.
  - VR >> Nysse
  - Kuljettajat ja muu vaunuhenkilökunta
  - Liikenteenohjauskeskus
  - Operatiivinen suunnittelu ja hallinto

Kustannukset bussiliikenteessä ja raitiotieliikennöinnistä

Tampereen kaupungin joukkoliikenteen bruttoliikennöintikustannukset bussi- ja ratikka v. 2023

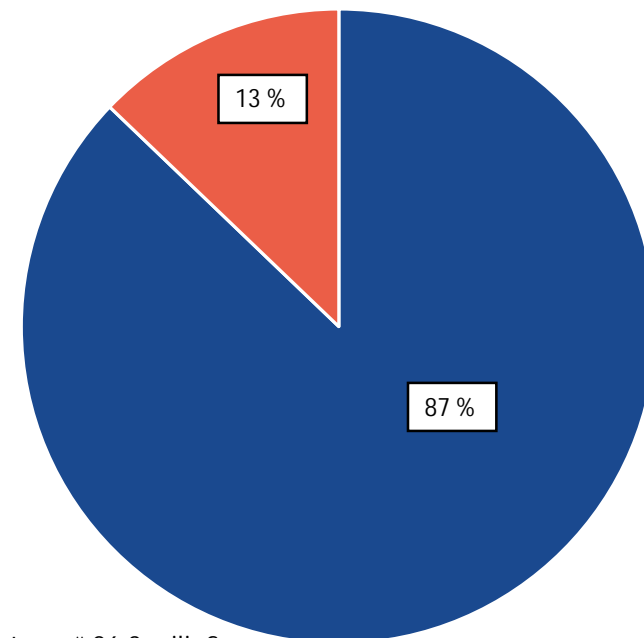
Kustannukset yhteensä:
68,8 milj. €

■ Bussiliikenne ■ Ratikkaliikenne

NYSSE

Tampereen seudun joukkoliikenne

Tampereen kaupungin joukkoliikenteen nettoliikennöintikustannukset (lipputulot ja valtiontuki vähennetty) bussi- ja ratikka v. 2023

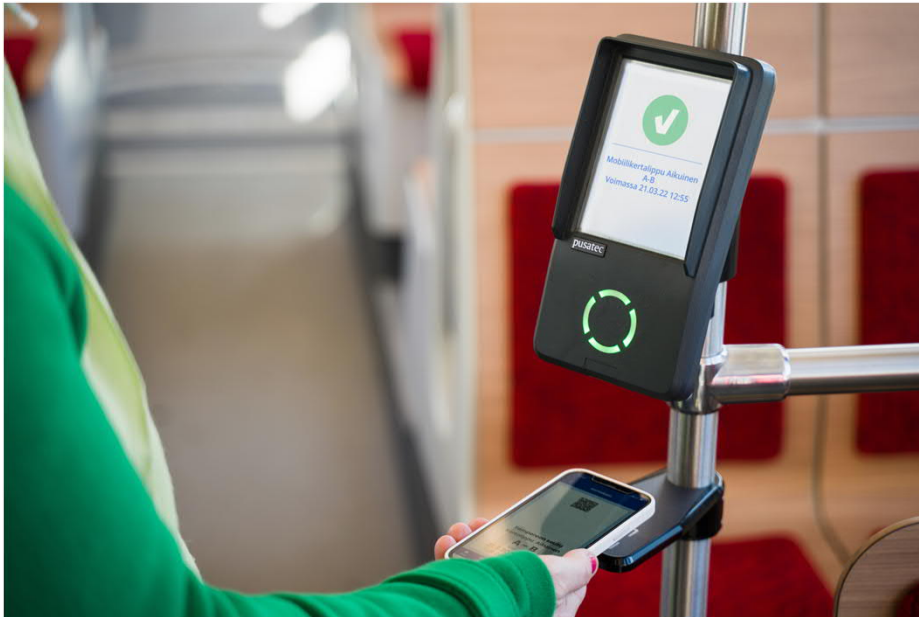
Alijäämä yhteensä 26,3 milj. €

■ Bussiliikenne ■ Ratikkaliikenne

nysse.fi

Liikennöinnin talous 2023

- Ratikan lipputulot (alv 0) olivat 14,857 milj.eur
  - Linja 1 3,684 milj. eur
  - Linja 3 11,173 milj.eur
- Joukkoliikenteen kustannukset (alv 0) Ratikasta 18,232 milj.eur/v
  - Linja 1 4,989 milj. eur
  - Linja 3 13,243 milj.eur
- Subventioaste on kokonaisuutena 18,5 %
  - Linja 1 (Kaupin kampus – Sorin aukio) 26,2 %
  - Linja 3 (Hervantajärvi-Pyynikintori) 15,6 %
- Vertailua bussilinjojen subventioasteisiin
  - Linja 8 (Haukiluoma-Pirkkala) 19,4 %
  - Linja 9 (Annala-Lentävänniemi) 26,5 %
  - muut runkobussilinjoilla 32-36 %
  - Seaturunkolinjat 42-44 %

Junaliikenne on meille vielä todella halpaa (tai sen maksaa joku muu –toistaiseksi)

Reitti	2023/Q1	2023/Q2	2023/Q3	2023/Q4	Yhteensä
Lempäälä-Tampere	43 825	46 179	46 648	45 476	182 128
Nysse	18 847	17 097	17 210	18 654	71 808
VR	24 979	29 082	29 438	26 822	110 320
Nokia-Tampere	46 232	49 178	49 204	51 486	196 099
Nysse	21 407	20 172	20 308	23 296	85 183
VR	24 825	29 006	28 896	28 189	110 916
Orivesi-Tampere	16 445	19 691	23 777	24 757	84 670
Nysse	5 512	6 245	10 743	13 010	35 510
VR	10 933	13 446	13 034	11 747	49 160
Tesoma-Tampere	19 212	17 873	15 161	17 863	70 109
Nysse	17 021	15 452	12 569	15 525	60 567
VR	2 191	2 421	2 592	2 338	9 542
Yhteensä	125 714	132 921	134 790	139 581	533 006

- M-junaliikenteen ostot 0,7 milj.eur /v
- Lipputuloja tilitetään VR:lle 0,5 milj.eur / v

NYSSE

Kiitos !